

**MEĐUNARODNI KRIVIČNI SUD
ZA BIVŠU JUGOSLAVIJU**

**TUŽILAC
MEĐUNARODNOG SUDA**

PROTIV

DRAGANA OBRENOVIĆA

OPTUŽNICA

Tužilac Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju, u skladu sa svojim ovlaštenjima iz člana 18 Statuta Međunarodnog suda, optužuje:

DRAGANA OBRENOVIĆA

za **SAUČESNIŠTVO U GENOCIDU, ZLOČINE PROTIV ČOVJEČNOSTI i KRŠENJA ZAKONA I OBIČAJA RATOVANJA**, kako slijedi:

OPTUŽENI:

1. **DRAGAN OBRENOVIĆ** rođen je 1963. godine u Matinom Brdu (opština Rogatica), selu bosanskih Srba. Kada je u Bosni i Hercegovini izbio oružani sukob, imao je čin kapetana u rodu oklopnih i mehanizovanih snaga JNA. Od decembra 1992. do novembra 1996. obavljao je dužnost načelnika štaba/zamjenika komandanta 1. zvorničke pješadijske brigade (Zvornička brigada). U decembru 1995. unaprijeđen je iz čina majora u čin potpukovnika. Dana 29. aprila 1996, **DRAGAN OBRENOVIĆ** je postao vršilac dužnosti komandanta 303. motorizovane brigade, a u augustu 1998. imenovan je za komandanta 503. motorizovane brigade u Zvorniku. Te dvije brigade su nekada nosile naziv Zvornička brigada.

POLOŽAJ I/ILI ODGOVORNOST NADREĐENOG KOJU JE IMAO OPTUŽENI

2. Dana 1. jula 1995. godine **DRAGAN OBRENOVIĆ** je imao čin majora i obavljao je dužnost načelnika štaba Zvorničke brigade. Kao načelnik štaba bio je odgovoran za upravljanje aktivnostima štaba brigade. Bio je odgovoran za nadzor, kontrolu i organizovanje aktivnosti svih jedinica i dejstava u okviru zone odgovornosti brigade i za davanje dopunskih naređenja koja su trebala da obezbijede sprovođenje naređenja komandanta, i bio je prvi savjetnik komandanta brigade.

3. Kao načelnik štaba bio je istovremeno i zamjenik komandanta brigade, te je u odsustvu svog komandanta bio zadužen za brigadu i imao pravo da podređenima daje zadatke.

4. Kada je 4. jula 1995. godine počela operacija Srebrenica, komandant Zvorničke brigade Vinko Pandurević bio je odsutan, obavljajući druge dužnosti izvan zone odgovornosti Zvorničke brigade, a **DRAGAN OBRENOVIĆ**, kao zamjenik komandanta, bio je zadužen za brigadu od 4. jula 1995. do podneva 15. jula 1995. godine, kad se Vinko Pandurević vratio u zonu brigade. **DRAGAN OBRENOVIĆ** je ponovo preuzeo svoje dužnosti načelnika štaba od podneva 15. jula 1995. godine.

5. **DRAGAN OBRENOVIĆ** je postao vršilac dužnosti komandanta Zvorničke brigade u periodu od 4. augusta do 16. septembra 1995. godine i u periodu od 18. do 24. septembra 1995. godine. Dana 29. aprila 1996. godine, **DRAGAN OBRENOVIĆ** je postao vršilac dužnosti komandanta 303. motorizovane brigade i na toj dužnosti je ostao do augusta 1998. godine, kada je imenovan za komandanta 503. motorizovane brigade u Zvorniku. Te dvije brigade su nekada nosile naziv Zvornička brigada.

OPŠTI NAVODI OPTUŽNICE

6. Sve vrijeme na koje se odnosi ova optužnica, u Republici Bosni i Hercegovini postojalo je stanje oružanog sukoba.

7. Sve vrijeme na koje se odnosi ova optužnica, **DRAGAN OBRENOVIĆ** bio je obavezan pridržavati se zakona i običaja koji regulišu vođenje rata.

8. Sva djela i propusti za koje se optuženi tereti kao za zločine protiv čovječnosti bili su dio sistematskog napada ili napada širokih razmjera uperenog protiv bosanskih Muslimana, civilnog stanovništva u Srebrenici i njenoj okolini.

9. **DRAGAN OBRENOVIĆ** je individualno odgovoran za zločine za koje se tereti u ovoj optužnici, u skladu sa članom 7(1) Statuta Međunarodnog suda. Individualna krivična odgovornost uključuje planiranje, podsticanje, naređivanje, počinjenje ili pomaganje i podržavanje, na neki drugi način, planiranja, pripreme ili izvršenja bilo kojeg od krivičnih djela navedenih u članovima 2 do 5 Statuta Međunarodnog suda.

10. **DRAGAN OBRENOVIĆ** učestvovao je u zločinačkom planu i poduhvatu čiji je opšti cilj bio da se zatoči, uhvati, pogubi strijeljanjem i pokopa preko pet hiljada muškaraca i dječaka, Muslimana iz srebreničke enklave, a koji je uključivao i iskopavanje i ponovno pokapanje tijela žrtava na skrivenim lokacijama, kako se navodi u ovoj optužnici. Poduhvat je započeo planiranjem operacije 11. jula 1995. godine, a završio otprilike 1. novembra 1995. godine, kako se iznosi dalje u tekstu.

11. U spomenutom periodu u kojem je **DRAGAN OBRENOVIĆ** obavljao dužnosti zamjenika komandanta, vršioca dužnosti komandanta ili komandanta, kako je navedeno u paragrafima od 2 do 5, shodno članu 7(3) Statuta Međunarodnog suda, bio je odgovoran za postupke svojih podređenih ako je znao, ili je bilo razloga da zna, da se njegovi podređeni spremaju počinuti krivična djela, ili da su ih već počinili, a on nije preduzeo potrebne i razumne mjere da takva djela spriječi ili da kazni počinioce.

OPTUŽBE

TAČKA 1 (SAUČESNIŠTVO U GENOCIDU)

12. U periodu od otprilike 11. jula 1995. do 1. novembra 1995. godine, **DRAGAN OBRENOVIĆ** je počinio sljedeća djela, znajući da su ih inicirali, organizovali i naredili general Ratko Mladić i drugi, svjestan toga da Ratko Mladić i drugi imaju namjeru da u potpunosti ili djelomično unište jednu nacionalnu, etničku, rasnu ili vjersku grupu kao takvu:

a) ubijanje pripadnika te grupe, i

b) nanošenje teške tjelesne ili duševne povrede pripadnicima grupe.

13. U periodu od otprilike 11. jula 1995. do 1. novembra 1995. godine, **DRAGAN OBRENOVIĆ** je planirao, podsticao, naređivao, počinio ili na drugi način pomagao i podržavao planiranje, pripremu ili izvršenje oportunističkog ubijanja zarobljenih muškaraca, bosanskih Muslimana, koji su pobjegli u zonu odgovornosti Zvorničke brigade iz "zaštićene zone" Srebrenica.

14. U periodu od otprilike 11. jula 1995. do 1. novembra 1995. godine, **DRAGAN OBRENOVIĆ** je planirao, podsticao, naređivao, počinio ili na drugi način pomagao i podržavao planiranje, pripremu ili izvršenje organizovanog masovnog pogubljenja hiljada zarobljenih muškaraca, bosanskih Muslimana, koje je VRS prevezla iz Bratunca i njegove okolice u zonu odgovornosti Zvorničke brigade.

15. Masovno pogubljenje zarobljenih muškaraca, bosanskih Muslimana, iz "zaštićene zone" Srebrenica, do kojeg je došlo na nekoliko raznih mjesta unutar zone odgovornosti Zvorničke brigade i oko nje od 14. jula 1995. do 19. jula 1995. godine uključuje, među ostalim, i sljedeće egzekucije:

15.1 **Orahovac (kod Lažeta):** Dana 14. jula 1995. godine ili približno tog datuma, vojna lica, pripadnici VRS-a, pod komandom Ratka Mladića, Radislava Krstića i drugih, prevezli su na stotine muškaraca, bosanskih Muslimana, iz Bratunca i njegove okolice, u zoni odgovornosti Bratunačke brigade, do školskog centra u Grbavcima u selu Orahovac, mjesta u zoni odgovornosti Zvorničke brigade. Dana 14. jula 1995. godine, vojna lica VRS-a, pripadnici čete vojne policije Zvorničke brigade pod komandom i kontrolom **DRAGANA OBRENOVIĆA**, držali su pod stražom i vezali oči muškarcima, bosanskim Muslimanima, zatočenim u školi u Grbavcima. Dana 14. jula 1995. godine, vojna lica, pripadnici VRS-a, prevezli su muškarce, bosanske Muslimane, iz škole u Grbavcima do obližnje poljane. Kad su stigli, vojna lica, pripadnici VRS-a, pod komandom i kontrolom Ratka Mladića, Radislava Krstića i **DRAGANA OBRENOVIĆA**, naredili su muškarcima, bosanskim Muslimanima, da siđu s kamiona i pogubili ih po kratkom postupku automatskim oružjem. Pobijeno je oko 800 do 1000 muškaraca, bosanskih Muslimana. Dana 14. i 15. jula 1995. godine ili približno

tih datuma, vojna lica, pripadnici VRS-a iz inženjerijske čete Zvorničke brigade, pod komandom i kontrolom Ratka Mladića, Radislava Krstića i **DRAGANA OBRENOVIĆA**, uz pomoć građevinskih mašina zakopali su žrtve u masovne grobnice na mjestu gdje su pogubljeni, dok su se pogubljenja nastavila. U večernjim satima, svjetla građevinskih mašina osvjetljavala su za vrijeme pogubljenja mjesta na kojima su žrtve pogubljivane i zakopavane. **DRAGAN OBRENOVIĆ**, koji je kao načelnik štaba/zamjenik komandanta Zvorničke brigade komandovao Zvorničkom brigadom u odsustvu komandanta, vršio je dužnosti komandovanja, kontrole i koordinacije povezane s operacijom pogubljenja i zakopavanja opisanom u ovom paragrafu.

15.2. **Škola u Petkovicima:** Dana 14. jula 1995. godine ili približno tog datuma, vojna lica, pripadnici VRS-a, pod komandom i kontrolom Ratka Mladića, Radislava Krstića i drugih, prevezli su otprilike 800 do 1000 muškaraca, bosanskih Muslimana, sa mjesta zatočenja u Bratuncu i njegovoj okolini do škole u Petkovicima, koja je bila unutar zone odgovornosti Zvorničke brigade. Dana 14. jula 1995. godine ili otprilike tog datuma, vojna lica, pripadnici VRS-a, pod komandom i kontrolom Ratka Mladića, Radislava Krstića i drugih, udarali su, tukli, zlostavljali i pucali iz automatskog oružja u muškarce, Muslimane, zatočene u školi. **DRAGAN OBRENOVIĆ**, koji je kao načelnik štaba/zamjenik komandanta Zvorničke brigade komandovao Zvorničkom brigadom u odsustvu komandanta, vršio je dužnosti komandovanja, kontrole i koordinacije povezane sa zatočavanjem zarobljenika u školi u Petkovicima.

15.3. **“Branu” kod Petkovaca:** Uveče 14. jula 1995. godine, ili približno u to vrijeme, i u ranim jutarnjim satima 15. jula 1995., vojna lica, pripadnici Zvorničke brigade VRS-a pod komandom i kontrolom Ratka Mladića, Radislava Krstića i **DRAGANA OBRENOVIĆA**, prevezli su otprilike 800 do 1000 muškaraca, bosanskih Muslimana, iz škole u Petkovicima do mjesta ispod brane kod Petkovaca, takođe u zoni odgovornosti Zvorničke brigade. Muškarce, bosanske Muslimane, vojnici VRS-a okupili su ispod brane i pogubili po kratkom postupku automatskim oružjem, pod komandom Ratka Mladića, Radislava Krstića i drugih. Dana 15. jula 1995. ujutro ili približno u to vrijeme, vojna lica, pripadnici VRS-a iz inženjerijske čete Zvorničke brigade, pod komandom Ratka Mladića, Radislava Krstića i **DRAGANA OBRENOVIĆA**, uklanjali su žrtve

rovokopačima i ostalom teškom mehanizacijom dok su se pogubljenja nastavljala. **DRAGAN OBRENOVIĆ**, koji je kao načelnik štaba/zamjenik komandanta Zvorničke brigade komandovao Zvorničkom brigadom u odsustvu komandanta, vršio je dužnosti komandovanja, kontrole i koordinacije povezane sa pogubljenjem po kratkom postupku i uklanjanjem tijela opisanim u ovom paragrafu.

15.4. **Škola u Pilici:** Na dan 14. i 15. jula 1995. godine ili približno tih datuma, vojna lica, pripadnici VRS-a, pod komandom i kontrolom Ratka Mladića, Radislava Krstića i drugih, prevezli su oko 1200 muškaraca, bosanskih Muslimana, s raznih mjesta u Bratuncu gdje su bili zatočeni do škole u Pilici, koja se nalazila unutar zone odgovornosti Zvorničke brigade. Dana 14. i 15. jula 1995. ili približno tih datuma vojna lica, naoružana automatskim oružjem, pripadnici VRS-a, pod komandom i kontrolom Ratka Mladića, Radislava Krstića i drugih po kratkom su postupku pogubili mnoge od muškaraca, bosanskih Muslimana, koji su došli u školu ili su u njoj bili zatočeni. **DRAGAN OBRENOVIĆ**, koji je kao načelnik štaba/zamjenik komandanta Zvorničke brigade komandovao Zvorničkom brigadom u odsustvu komandanta, vršio je dužnosti komandovanja, kontrole i koordinacije povezane sa pogubljenjem opisanim u ovom paragrafu.

15.5. **Vojna ekonomija Branjevo:** Dana 16. jula 1995. ujutro, ili približno u to vrijeme, vojna lica, pripadnici VRS-a, prevezli su autobusom oko 1200 muškaraca, bosanskih Muslimana, iz škole u Pilici do Vojne ekonomije Branjevo. Nakon dolaska muškaraca, bosanskih Muslimana, na Vojnu ekonomiju Branjevo, te muškarce, bosanske Muslimane, po kratkom su postupku iz automatskog oružja strijeljali vojnici VRS-a, pripadnici 10. diverzantskog odreda i Bratunačke brigade, pod komandom Ratka Mladića, Radislava Krstića i drugih. Dana 16. i 17. jula 1995. godine ili približno tih datuma, inženjerijska četa Zvorničke brigade, pod komandom i kontrolom Ratka Mladića, Radislava Krstića i drugih, pomoću građevinskih mašina Zvorničke brigade pokopala je na stotine žrtava u obližnju masovnu grobnicu. **DRAGAN OBRENOVIĆ**, kao načelnik štaba/zamjenik komandanta Zvorničke brigade, a po povratku komandanta Zvorničke brigade u svojstvu načelnika štaba, pomagao je u planiranju, kontroli, nadzoru, organizovanju i sprovođenju svih aktivnosti navedenih u ovom paragrafu.

15.6. **Dom kulture u Pilici:** Dana 16. jula 1995. godine ili približno

tog datuma, nakon učešća u pogubljenjima na Vojnoj ekonomiji Branjevo, vojna lica, pripadnici VRS-a iz Bratunačke brigade, pod komandom Ratka Mladića, Radislava Krstića i drugih, prešli su kratak put do sela Pilica, gdje su automatskim oružjem po kratkom postupku pogubili otprilike 500 muškaraca, bosanskih Muslimana koji su se nalazili u Domu kulture u Pilici. **DRAGAN OBRENOVIĆ**, kao načelnik štaba/zamjenik komandanta Zvorničke brigade, a po povratku komandanta Zvorničke brigade u svojstvu načelnika štaba, pomagao je u planiranju, kontroli, nadzoru, organizovanju i sprovođenju svih aktivnosti navedenih u ovom paragrafu.

15.7. **Kozluk:** Dana 15. ili 16. jula 1995. godine ili približno tih datuma, vojna lica, pripadnici VRS-a, pod komandom i kontrolom Ratka Mladića, Radislava Krstića i drugih, prevezli su oko 500 muškaraca, bosanskih Muslimana, na jedno pusto mjesto nedaleko od Kozluka, gradića unutar zone odgovornosti Zvorničke brigade. Tada su ih vojna lica, pripadnici VRS-a, po kratkom postupku pogubili automatskim oružjem. Dana 16. jula 1995. godine ili približno tog datuma, vojna lica, pripadnici inženjerske čete Zvorničke brigade VRS-a, pod komandom i kontrolom Ratka Mladića, Radislava Krstića i drugih, pokopali su žrtve ovog pogubljenja u obližnju masovnu grobnicu. **DRAGAN OBRENOVIĆ**, kao načelnik štaba/zamjenik komandanta Zvorničke brigade, a po povratku komandanta Zvorničke brigade u svojstvu načelnika štaba, pomagao je u planiranju, kontroli, nadzoru, organizovanju i sprovođenju svih aktivnosti navedenih u ovom paragrafu.

15.8. **Nezuk:** Dana 19. jula 1995. godine ili približno tog datuma, vojna lica, pripadnici VRS-a iz 16. brigade 1. krajiškog korpusa, prepotčinjene komandi Zvorničke brigade, pri čemu su svi bili pod komandom i kontrolom Ratka Mladića, Radislava Krstića i drugih, zarobili su i automatskim oružjem po kratkom postupku pogubili oko 10 muškaraca, bosanskih Muslimana, na mjestu u blizini Nezuka, u zoni odgovornosti Zvorničke brigade. **DRAGAN OBRENOVIĆ**, kao načelnik štaba/zamjenik komandanta Zvorničke brigade, a po povratku komandanta Zvorničke brigade u svojstvu načelnika štaba, pomagao je u planiranju, kontroli, nadzoru, organizovanju i sprovođenju cjelokupne operacije prema kojoj je ovo pogubljenje po kratkom postupku izvršeno.

16. Prije, za vrijeme i nakon ubistava i masovnih pogubljenja koja su se

odvijala od 11. jula do 1. novembra 1995. godine, **DRAGAN OBRENOVIĆ**, za vrijeme dok je bio zadužen za Zvorničku brigadu i kasnije, dok je brigadom komandovao, kako je gore navedeno, nije spriječio niti kaznio bilo koga od svojih podređenih u VRS-u koji su bili odgovorni za vršenje tih napada, pogubljenja i pokapanja u zoni odgovornosti Zvorničke brigade.

17. Približno od 1. augusta 1995. do 1. novembra 1995. godine, jedinice VRS-a učestvovala su u organizovanim i sveobuhvatnim naporima da prikriju i zataškaju ubistva i pogubljenja u zoni odgovornosti Zvorničke i Bratunačke brigade, iskapajući tijela iz prvobitnih masovnih grobnica na lokacijama Vojna ekonomija Branjevo, Kozluk, "Branja" kod Petkovaca, Orahovac i Glogova, i prebacujući ih u sekundarne grobnice na sljedećim mjestima: dvanaest lokacija duž Čančarskog puta (tijela sa Vojne ekonomije Branjevo i iz Kozluka); četiri lokacije u blizini Liplja (tijela sa "Brane" kod Petkovaca); sedam lokacija u blizini Hodžića (tijela iz Orahovca); i šest lokacija u blizini Zelenog Jadra (tijela iz Glogove).

DRAGAN OBRENOVIĆ, u svojstvu načelnika štaba/zamjenika komandanta i vršioca dužnosti komandanta, pomagao je u planiranju, kontroli, nadzoru, organizovanju i sprovođenju navedenih aktivnosti.

Svojim navedenim djelima i propustima, **DRAGAN OBRENOVIĆ** počinio je:

TAČKA 1: SAUČESNIŠTVO U GENOCIDU, kažnjivo prema članovima 4(3)(e), te 7(1) i 7(3) Statuta Međunarodnog suda;

TAČKA 2 (ISTREBLJENJE)

18. Povezujući ih s ovom tačkom optužnice, tužilac ponovo navodi i uvrštava u njen sadržaj paragrafe od 12 do 17 gore.

Svojim djelima i propustima opisanim u paragrafima od 12 do 17, **DRAGAN OBRENOVIĆ** počinio je:

TAČKA 2: Istrebljenje, **ZLOČIN PROTIV ČOVJEČNOSTI**, kažnjiv prema članovima 5(b), te 7(1) i 7(3) Statuta Međunarodnog suda.

**TAČKE 3-4
(UBISTVO)**

19. Povezujući ih s ovom tačkom optužnice, tužilac ponovo navodi i uvrštava u njen sadržaj paragrafe od 12 do 17 gore.

Svojim djelima i propustima opisanim u paragrafima od 12 do 17, **DRAGAN OBRENOVIĆ** počinio je:

TAČKA 3: Ubistvo, **ZLOČIN PROTIV ČOVJEČNOSTI**, kažnjiv prema članovima 5(a), te 7(1) i 7(3) Statuta Međunarodnog suda,

i

TAČKA 4: Ubistvo, **KRŠENJE ZAKONA I OBIČAJA RATOVANJA**, kažnjivo prema članu 3 i članu 7(1) i 7(3) Statuta Međunarodnog suda, predviđeno članom 3(1)(a) Ženevskih konvencija.

**TAČKA 5
(PROGON)**

20. Povezujući ih s ovom tačkom optužnice, tužilac ponovo navodi i uvrštava u njen sadržaj paragrafe od 12 do 17 gore.

21. Počev od 11. jula 1995. godine pa sve do 1. novembra 1995. godine, **DRAGAN OBRENOVIĆ** je planirao, podsticao, naređivao, počinio ili na drugi način pomagao i podržavao planiranje, pripremu ili izvršenje zločina protiv čovječnosti, odnosno progon civila, bosanskih Muslimana, na političkoj, rasnoj ili vjerskoj osnovi u Srebrenici i njenoj okolici.

22. Krivično djelo progona počinjeno je, izvršeno i sprovedeno sljedećim putem, odnosno na sljedeći način:

- a) okrutnim i nečovječnim postupanjem prema civilima i ratnim zarobljenicima, bosanskim Muslimanima, između ostalog i

teškim premlaćivanjima i terorisanjem tokom prevoza i zatočenja u zoni odgovornosti Zvorničke brigade; i

- b) ubijanjem hiljada civila, bosanskih Muslimana i ratnih zarobljenika u zoni odgovornosti Zvorničke brigade.

Tim djelima i propustima, te djelima i propustima opisanim u paragrafima od 12 do 17, **DRAGAN OBRENOVIĆ** počinio je:

TAČKA 5: Progone na političkoj, rasnoj ili vjerskoj osnovi, što predstavlja **ZLOČIN PROTIV ČOVJEČNOSTI**, kažnjiv prema članu 5(h), te 7(1) i 7(3) Statuta Međunarodnog suda.

DODATNE ČINJENICE

23. Nakon izbijanja oružanog sukoba u Republici Bosni i Hercegovini u proljeće 1992. godine, vojne i paravojne snage bosanskih Srba zauzele su gradove, mjesta i sela u istočnom dijelu zemlje i učestvovala u kampanji etničkog čišćenja, koja je imala za posljedicu masovni bijeg civila, bosanskih Muslimana, u enklave Srebrenice, Goražda i Žepe.

24. Dana 16. aprila 1993. godine, Savjet bezbjednosti Ujedinjenih nacija, postupajući u skladu sa glavom VII Povelje Ujedinjenih nacija, usvojio je Rezoluciju broj 819, kojom je od svih strana u sukobu u Republici Bosni i Hercegovini zatraženo da se prema Srebrenici i okolini Srebrenice odnose kao prema "zaštićenoj zoni" koja neće biti izložena oružanim napadima niti bilo kakvom drugom činu neprijateljstva.

25. Dana 6. jula 1995. godine ili približno tog datuma, jedinice Drinskog korpusa vojske bosanskih Srba (VRS) granatirale su Srebrenicu i napale posmatračka mjesta Ujedinjenih nacija sa holandskom posadom koja su se nalazila u "zaštićenoj zoni". Drinski korpus je nastavio napade na "zaštićenu zonu" Srebrenice do 11. jula 1995. godine, kada su snage "Vukova sa Drine", Bratunačke brigade i drugih jedinica VRS-a ušle u Srebrenicu.

26. Bosanski Muslimani, muškarci, žene i djeca, koji su se zatekli u Srebrenici nakon početka napada VRS-a, postupili su tada na dva načina. Nekoliko hiljada žena, djece i nekolicina pretežno starijih muškaraca potražili su spas u krugu baze UN-a u Potočarima, unutar srebreničke "zaštićene zone", gdje su zatražili zaštitu holandskog bataljona. Ti civili,

bosanski Muslimani, ostali su u Potočarima i okolici od 11. do 13. jula 1995. godine, a tada su prisilno transportovani autobusima i kamionima pod kontrolom VRS-a.

27. Druga grupa, u kojoj je bilo otprilike 15.000 muškaraca, bosanskih Muslimana, a uz njih i nešto žena i djece, okupila se u toku večeri 11. jula 1995. u selu Šušnjari kod Srebrenice i u ogromnoj koloni krenula bježati kroz šumu prema Tuzli. Otprilike jednu trećinu grupe činili su naoružani bosanski Muslimani, pripadnici vojske. Ostali su bili nenaoružani pripadnici vojske i civili.

28. Dana 12. jula 1995. godine, Ratko Mladić i Radislav Krstić, kao i drugi predstavnici VRS-a i civilni predstavnici bosanskih Srba, sastali su se u Hotelu "Fontana" u Bratuncu sa holandskim vojnim starješinama i predstavnicima izbjeglih bosanskih Muslimana iz Potočara. Na tom sastanku je Ratko Mladić objasnio prisutnima da će on nadgledati transport izbjeglica iz Potočara i tražio je da vidi sve muškarce, bosanske Muslimane, između otprilike 16 i 60 godina starosti, radi provjere da među njima nema ratnih zločinaca.

29. Dana 12. jula 1995. godine, u prisustvu Ratka Mladića i Radislava Krstića, u blizinu vojne baze UN-a u Potočarima stiglo je između 50 i 60 autobusa i kamiona. Ubrzo nakon dolaska tih vozila počela je prisilna deportacija izbjeglih bosanskih Muslimana. Kad su bosanski Muslimani - žene, djeca i muškarci - počeli ulaziti u autobuse i kamione, vojna lica, bosanski Srbi, odvajali su muškarce od žena i djece, oduzimali im ličnu imovinu i uništavali je, i pritvarali muškarce u Potočarima i okolici ne pobrinuvši se za hranu ni dovoljne količine vode.

30. Od večeri 11. jula 1995. do jutra 12. jula 1995., bosanski Muslimani okupljeni u Šušnjari formirali su ogromnu kolonu i krenuli da se kroz šumu pješice probiju do Tuzle.

31. Snage bosanskih Srba, uz podršku oklopnih transportera, tenkova, oruđa protivvazdušne odbrane i artiljerije, zauzele su položaje duž ceste Bratunac-Milići i na drugim mjestima u zonama odgovornosti Milićke, Zvorničke i Bratunačke brigade VRS-a, u namjeri da presretnu tu kolonu. Neki naoružani pripadnici iz kolone bosanskih Muslimana u povlačenju sukobili su se sa snagama bosanskih Srba. Dana 12. i 13. jula 1995. i nakon tih datuma, na hiljade bosanskih Muslimana iz kolone u povlačenju bilo je zarobljeno ili su se sami predali vojnim snagama bosanskih Srba.

32. Od 11. jula 1995. do 1. novembra 1995. godine, snage VRS-a učestvovala su u brojnim slučajevima oportunističkog ubijanja muškaraca, bosanskih Muslimana, ubrzo nakon njihovog zarobljavanja, kao i u sistematskoj likvidaciji po kratkom postupku muškaraca, bosanskih Muslimana, koji su najprije pritvoreni, a zatim pod prisilom prevezeni na razna gubilišta širom teritorije koja je bila pod kontrolom Drinskog korpusa VRS-a. Snage VRS-a su pogubile na hiljade muškaraca, bosanskih Muslimana.

33. Između 10. jula 1995. i 1. novembra 1995. godine, snage VRS-a su istjerale ili ubile najveći dio bosanskog muslimanskog stanovništva u srebreničkoj enklavi. Posljedica tih akcija bilo je to da su snage VRS-a praktično eliminisale svako prisustvo bosanskih Muslimana na području srebreničke enklave, čime je nastavljena kampanja etničkog čišćenja započeta u proljeće 1992. godine.

34. Masovno i organizovano ubijanje muškaraca, bosanskih Muslimana, koje se odvijalo na nekoliko raznih lokacija u srebreničkoj enklavi i njenoj okolini od 11. jula 1995. do otprilike 1. novembra 1995., uključuje, između ostalog, i sljedeća ubistva:

34.1 **Potočari:** Dana 12. jula 1995. i 13. jula 1995. godine, vojne jedinice VRS-a u kojima su bili i pripadnici Bratunačke brigade pod komandom i kontrolom Ratka Mladića, Radislava Krstića i drugih, po kratkom postupku su pogubile muškarce, bosanske Muslimane, na raznim lokacijama oko baze UN-a u Potočarima, u koju su se ti muškarci, bosanski Muslimani, sklonili.

34.2 **Kravica:** Dana 13. jula 1995. godine, vojnici VRS-a pod komandom i kontrolom Ratka Mladića, Radislava Krstića i drugih, pod prisilom su prevezli i po kratkom postupku pogubili stotine muškaraca, bosanskih Muslimana, koji su dotad bili zatvoreni u velikom skladištu u selu Kravica.

34.3 **Bratunac:** Od 12. jula 1995. do 14. jula 1995. godine, vojna lica, pripadnici VRS-a, pod komandom i kontrolom Ratka Mladića, Radislava Krstića i drugih, pod prisilom su prevezli mnoge od bosanskih Muslimana koji su bili zatočeni u Potočarima ili zarobljeni na cesti Bratunac-Milići, do lokacija u Bratuncu i okolini. Između 12. jula 1995. i 15. jula 1995., vojna lica, pripadnici VRS-a, pod

komandom i kontrolom Ratka Mladića, Radislava Krstića i drugih, učestovali su u brojnim oportunističkim ubistvima zatočenih muškaraca, bosanskih Muslimana, na raznim lokacijama širom Bratunca.

34.4 **Tišća:** Dana 12. jula i 13. jula 1995., vojna lica, pripadnici VRS-a, pod komandom i kontrolom Ratka Mladića, Radislava Krstića i drugih, pod prisilom su prevezli žene i djecu, bosanske Muslimane, koji su u Potočarima odvojeni od muških članova porodica, do mjesta u blizini sela Tišća, gdje im je dozvoljeno da pređu na teritoriju bosanskih Muslimana. Međutim, vojna lica, pripadnici VRS-a, identifikovali su i izdvojili iz te grupe osobe muškog spola, bosanske Muslimane, odveli ih na jedan izolovani pašnjak i pogubili po kratkom postupku.

34.5 **Cerska dolina:** Dana 13. jula 1995. ili otprilike tog datuma, vojna lica bosanski Srbi, pod komandom i kontrolom Ratka Mladića, Radislava Krstića i drugih, pod prisilom su prevezli 150 muškaraca, bosanskih Muslimana, na jedan prostor uz neasfaltiranu cestu u Cerskoj dolini i ondje ih po kratkom postupku pogubili.

34.6 **Pogubljenja u zoni odgovornosti Zvorničke brigade:** Od 14. do 19. jula 1995., na hiljade bosanskih Muslimana uhvaćeno je i prevezeno u zonu odgovornosti Zvorničke brigade, gdje su pogubljeni. Ta su se pogubljenja odigrala u Orahovcu (kod Lažeta), u školi u Petkovcima, kod "brane" blizu Petkovaca, u školi u Pilici, na Vojnoj ekonomiji Branjevo, u Kozluku i Nezuku, kao što je istaknuto u paragrafima od 15.1 do 15.8 gore.

Dana 16. marta 2001.
U Hagu, Nizozemska

/potpis na originalu/
Carla Del Ponte,
tužilac

06/04/01
JD